

ТАҚРИЗИ

муассисаи тақриздиҳанда ба диссертатсияи Абдулхайров Фахриддин Маҳмадшоевич дар мавзуй «Ҷанбаҳои назариявӣ амалии баландбардории сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратӣ (дар асоси маводи Ҷумҳурии Тоҷикистон)», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050900 – Молия (6D050901 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз) пешниҳод шудааст.

1. Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ва соҳаи илме, ки таҳқиқот иҷро шудааст.

Абдулхайров Фахриддин Маҳмадшоевич дар мавзуй «Ҷанбаҳои назариявӣ амалии баландбардории сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратӣ (дар асоси маводи Ҷумҳурии Тоҷикистон)» таҳқиқоти диссертатсионӣ анҷом додааст, ки он ба Шиносномаи номгӯи ихтисосҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050901 – Молия, муомилоти пулӣ ва қарз ва бандҳои нишондодашудаи қисми 1. Молия: 1.2; 1.5; 3.5; Қисми 2. Муомилоти пулӣ, қарз ва фаъолияти бонкӣ: 10; 10.5; 10.12; 10.18 мувофиқат мекунад.

2. Мубраиҷ ва муҳимми мавзуй таҳқиқот.

Мавзуй таҳқиқотии «Ҷанбаҳои назариявӣ амалии баландбардории сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратӣ» яке аз масъалаҳои бисёр муҳим ва муосир дар рушди низомии молиявӣ ва иқтисодиёти кишвар маҳсуб меёбад. Идоракунии корпоративӣ маҷмуи принципҳо, механизмҳо ва муносибатҳои байни сохторҳои идоракунӣ (шурои директорон, роҳбарияти иҷроия, саҳмдорон, аудит ва манфиатдорони дигар) мебошад, ки ба самаранок ва шаффоф идора кардани фаъолияти ташкилот равона карда шудааст. Идоракунии корпоративӣ имконият медиҳад, ки маълумоти воқеӣ ва пурра дар бораи фаъолияти молиявӣ ва стратегияи бонкҳои тиҷоратӣ пешниҳод карда шавад, мустақилияти шурои директорон ва дастгоҳҳои назоратӣ таъмин карда шавад, ҳуқуқҳои саҳмдорон ҳифз карда шуда,

кадрҳои баландхтисос ба низоми идоракунии бонк ҷалб карда шаванд, таъсири хавфҳои молиявӣ, стратегӣ ва амалӣ дуруст баҳогузорӣ, стандартҳои байналмилалӣ ва миллий дар фаъолияти бонкҳои тиҷоратӣ татбиқ шаванд.

Баланд гардидани сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати ноилгардӣ ба натиҷаҳои зерин мусоидат менамояд: а) устувории молиявӣ ва истодагариҳои бонкҳои тиҷоратиро дар шароитҳои номуайян таъмин менамояд; б) бонкҳои тиҷоратӣ имконият пайдо менамоянд, то хавфҳои қарзӣ, бозорӣ, амалиётӣ ва стратегиро муайян ва назорат кунанд; в) баланд гардидани эътимоди муштарӣ ва сармоягузoron ба бонкҳои тиҷоратӣ.

Имрӯзҳо ҷиҳати баландбардории сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур аст, ки аввалан, меъёрҳои миллий дар така ба стандартҳои байналмилалӣ мустаҳкам гардонида шаванд, дараҷаи тахассусмандӣ ва касбияти аъзои шурои директорон, масъулони назорат ва роҳбарон пайваста баланд бардошта шавад. Баъдан, дар низоми идоракунии бонкҳои тиҷоратӣ низомҳои пешрафтаи назорат ва баҳодиҳии хавф ҷорӣ карда шавад, ки тавонад ба устувории молиявӣ ва кори самарабахши онҳо мусоидат кунад. Хулоса, идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратӣ бояд ҷиҳати пешниҳод ва эълони маълумоти молиявӣ ва стратегии дақиқ, беғараз ва саривақтӣ ба саҳмдорон ва ҷомеа омода бошад.

Баландбардории сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон на танҳо масъалаи назариявӣ, инчунин омили муҳими рушд, таъминкунандаи устувории молиявӣ, ҷалби сармоя ва эътимоди ҷомеа нисбат ба низоми бонкӣ мебошад. Нуқтаҳои зикршуда мубрами таҳқиқоти диссертатсиониро исбот менамоянд.

3.Навгонии илмӣ натиҷаҳо ва хулосаву пешниҳодҳои диссертатсия.

Навгонии илмӣ таҳқиқоти диссертатсиониро асосноккунии ҷанбаҳои илмӣ назариявӣ, коркарди муқаррароти методӣ ва тавсияҳои амалӣ ҷиҳати баландбардории сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил менамояд.

Хулосаю пешниҳодҳои илмӣ – назариявӣ ва тавсияҳои амалии муаллифи таҳқиқот, ки дорoi навгониҳо мебошанд, инҳоянд:

– фаҳмиши муаллифӣ оид ба мазмуни идоракунии корпоративӣ бо тамоми ҷузъиёти таркибиаш таҳия шудааст, таъсири идоракунии

корпоративӣ ба низоми идоракунии ва фаъолияти бонкҳои тиҷоратӣ муайян ва арзёбӣ гардидааст; Муҳаққиқ аҳаммияти иқтисодӣ ва ҷойгоҳи идоракунии корпоративиро дар низоми бонкӣ муайян намудааст, ки асоси онро амалкарди маҷмуи тадбирҳо ва қоидаҳо оид ба идоракунии мустақили бонк ҷиҳати тақмили фаъолияти бонк дар асоси баланд бардоштани нақши саҳмдорон дар идоракунии стратегӣ ташкил менамояд.

– муҳаққиқ моҳият, хусусиятҳо ва асосҳои рушди идоракунии корпоративиро дар бонкҳои тиҷоратӣ муайян намуда, зарурати тақмили принципҳои идоракунии корпоративиро исбот кардааст ва вижагиҳои идоракунии маъмурро дар бонкҳои тиҷоратӣ ошкор кардааст. Муаллифи диссертатсия мавқеи илмӣ худро бо амалияи бонкҳои тиҷоратии ватанӣ устувор намуда, қайд кардааст, ки ҷорӣ намудани пешниҳодҳои таҳияшуда ба амалияи бонкҳои тиҷоратии ватанӣ, аз ҷумла татбиқи принципҳои идоракунии корпоративӣ, ба натиҷаҳои молиявии ҚСҚ «Бонки Эсхата» таъсири мусбӣ расонидааст;

– аз нигоҳи муаллиф барои муайян кардани сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифодаи як қатор нишондиҳандаҳо муҳим арзёбӣ мегарданд, аз ҷумла: нишондиҳанаҳо оид ба сатҳи мувофиқати манфиатҳои иқтисодӣ, вазъи молиявии бонк ва сатҳи самаранок истифодабарии захираҳо. Қайд мегардад, ки баланд бардоштани сифати идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз омилҳои объективӣ ва субъективӣ вобастагии зиҷ дорад. Ба муаллиф муяссар гардидааст, то шароити омилҳои ниҳодии дохилӣ ва беруниро ҷиҳати баланд бардоштани даромаднокии бонкҳои тиҷоратӣ, татбиқи назорати самаранок, нигоҳдории мавқеи устувор дар бозорҳои молиявии дохилию хориҷӣ ва дар ниҳоят, баланд бардоштани сифати идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратии ватанӣ муайян намояд;

– дар асоси таҳқиқи таҷрибаи хориҷӣ ҷиҳатҳои имконпазирӣ истифодаи он дар самти тақмили идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон ошкор гардидааст. Ҳамчунин амсилаҳои дар сатҳи ҷаҳонӣ эътирофшудаи идоракунии корпоративӣ, аз қабيلي амсилаҳои англо-африқоӣ, ҷопонӣ, олмонӣ муайян гардида, истифодаи имкониятҳои онҳо дар бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шуданд.

Хулоса, бандҳои навгониҳои таҳқиқот, ки зикр карда шуданд, дорои моҳияти назариявӣ амалӣ мебошанд ва ба инобат гирифтани онҳо дар амалияи бонкҳои тиҷоратии ватанӣ барои таъмини устувории

молиявӣ, ҷалби сармоя ва баланд бардоштани боварии ҷомеа нисбат ба шаффофияти хизматрасниҳои низоми бонкӣ мусоидат менамояд.

4. Дарачаи асоснокӣ ва саҳеҳии муқаррароти илмӣ ва хулосаву пешниҳодот.

Муҳаққиқ бо истифодаи равишҳои методологӣ объект ва предмети диссертатсияро мавриди таҳлилу омӯзиши амиқ қарор додааст, пеш аз ҳама, таҳлили диалектикӣ ва мантикӣ, абстрактӣ ва мушаххаснамоии илмӣ, муқоисавӣ ва таҳлилӣ, таҳлили оморӣ ва иқтисодию оморӣ, усули низомнокӣ ва дурнамоӣ. Дар асоси омӯзиши муқаррароти санадҳои меъёрию ҳуқуқии соҳавии идоракунии корпоративӣ, иттилооти оморӣ ва таҳлилии Бонки миллии Тоҷикистон, маҷаллаи “Молия ва ҳисобдорӣ”-и Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, маълумоти оморӣ Агентии оморӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, меъёрҳои Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, ҳисоботи бонкҳои тиҷоратӣ, монографияҳо, корҳои илмӣ олимони ватанию хориҷӣ дар самти идоракунии корпоративӣ ва маълумоти захираҳои электронӣ аз «Internet» пешниҳоду хулосаҳои асоснок ва хусусияти навгонидошта таҳия намудааст.

5. Сохтор, арзёбии моҳият ва сатҳи мукаммалии таҳқиқоти диссертатсионӣ.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ тақризшаванда аз муқаддима, се боб, нӯҳ зербоб, хулосаю тавсияҳо, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва мақолаҳои нашршудаи муаллиф оид ба мавзуи таҳқиқот иборат аст. Матни диссертатсия 180 саҳифаи чопиро дар бар гирифта, аз 21 ҷадвал, 10 расм ва 7 замима иборат мебошад.

Дар қисми муқаддимаи таҳқиқот мубрами мавзуи диссертатсия бо нишондодҳои Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, меъёрҳои Бонки миллии Тоҷикистон, Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва таҷрибаи ватанию хориҷии бонкҳои тиҷоратӣ асоснок гардидааст. Муҳаққиқ қайд мекунад, ки дар низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон идоракунии корпоративӣ дар ташкилотҳои қарзӣ самаранок амалӣ карда мешавад, лекин, дар баробари ин, дар ин самт як қатор мушкилоти сохторӣ ва ниҳодӣ ҷой доранд, ки ҳалли онҳо истифодаи таҷрибаи пешқадами идоракунии корпоративиро дар бонкҳои ватанӣ талаб мекунад. (саҳ.4-5).

Ҳамчунин дар қисмати муқаддимаи диссертатсия дарачаи таҳқиқи мавзуи илмӣ, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо (лоиҳаҳо) ва мавзӯҳои

илмӣ, мақсад, вазифаҳо, объект, предмет, фарзияи таҳқиқот, асосҳои назариявӣю методологӣ, аҳамияти назариявӣю амалӣ, манбаи иттилоотии истифодашуда, наwgонии илмӣ, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот, тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия оварда шудааст (саҳ.5-12).

Боби якуми диссертатсия ба «Асосҳои назариявии идоракунии корпоративӣ ва хусусиятҳои он дар низоми бонкдорӣ» бахшида шудааст. Дар ин боб (саҳ.14-58) муаллиф моҳияту хусусиятҳои низоми идоракунии корпоративиро дар шароити муосири низоми бонкдорӣ омӯхта, принципҳо ва амсилаҳои заминавии идоракунии корпоративиро таҳқиқ ва вижагиҳои идоракунии мазкурро дар бонкҳои тиҷоратӣ ошкор кардааст.

Зербоби 1.1. (саҳ. 14-29) аҳамият ва хусусияти низоми идоракунии корпоративиро дар шароити имрӯза фаро мегирад. Дар ин қисмати таҳқиқот нуқтаи назари иқтисодчиёни ватанӣ Хайрзода Ш.Қ., Мирзозода Ф.А., Бобоев М.У., Бозор Ш.Ш., Шобудинов И.Н., Мавлонов Р.А., Якубова Э.Н., Шукуров М.В. ва олимони хориҷӣ Авдашева, С.Б. Галперин В.М., Горбунов В.И., Игнатов С.М., Ионтсев М.Г., Милнер Б.З., Розанова Н.М., Храброва И.Ю. оид ба моҳият ва вижагиҳои низоми идоракунии корпоративӣ дар шакли матн ва ҷадвал мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. Ҳамчунин дар ин зербоб давраҳои пайдоиш, тараққиёт ва пешрафти идоракунии корпоративӣ оварда шудаанд (саҳ.23-24).

Дар зербоби 1.2 (саҳ.30-45) принципҳо ва амсилаҳои заминавии идоракунии корпоративӣ омӯхта шудаанд. Дар ин зербоб таҷрибаи пешқадами Чопон, Фаронса, Олмон, Испания ва Нидерландия, Британияи Кабир, ИМА, СҲИР ва Кумитаи Базел оид ба идоракунии корпоративӣ оварда шудааст (саҳ.30). Муаллиф 8 принциби идоракунии корпоративии СҲИР ва Кумитаи Базелиро оид ба назорати бонкӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор додааст (саҳ.32-37). Дар ҷадвали 1.3 (саҳ.43-44) амсилаҳои асосии идоракунии корпоративӣ аз мавқеи муаллифӣ шарҳ дода шудааст.

Зербоби 1.3 (саҳ.46-58) таҳқиқи хусусиятҳои идоракунии корпоративиро дар бонкҳои тиҷоратӣ фаро мегирад. Муаллиф сохтори идоракунии корпоративиро дар бонкҳои тиҷоратӣ (саҳ.48), марҳилаҳои идоракунии корпоративӣ ва методологияи амалии он дар бонкҳои тиҷоратӣ (саҳ.48), ҳамкориҳои мутақобилаи субъектҳои асосии зернизоми идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратӣ (саҳ.53) дар ҷадвалҳо ва

расмҳо ба низоми муайян даровардааст. Хусусиятҳои мураккабии муносибатҳои байни соҳибон ва менечерҳо дар бонкҳои тиҷоратӣ нисбат ба субъектҳои соҳаи саноат ё тиҷорат ва зарурати ҳиссаи нисбатан ками маблағҳои худӣ дар асҳори тавозунӣ барои иҷрои вазифаи миёнаравии молиявӣ бонкҳо нисбат ба ширкатҳои ғайримолиявӣ ҳамчун хусусиятҳои идоракунии корпоративӣ ошкор гардидааст (саҳ.50-51).

Боби дуюми диссертатсия (саҳ. 59-103) «Таҳлилу арзёбии сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон» унвон гирифтааст. Дар ин боб раванди татбиқи идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратӣ (саҳ.59-73), методикаи баҳодиҳии сифати идоракунии корпоративӣ дар онҳо (саҳ.74-88), инчунин баҳодиҳии равандҳои рақамикунонии фаъолияти бонкҳои тиҷоратӣ (саҳ. 89-103) мавриди таҳлилу арзёбӣ қарор дода шудааст.

Дар зербоби 2.1. (саҳ.59-73) чараёни татбиқи идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратӣ таҳлил карда шудааст. Дар ҷадвалҳои 2.1. (саҳ.60) динамикаи нишондиҳандаҳои низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2.2. (саҳ.61-62) динамикаи тағйирёбии шумораи бонкҳо ва ташкилотҳои қарзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2.3. (саҳ.64) таҳлили нишондиҳандаҳои як қатор бонкҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2.5. (саҳ.68) нишондиҳандаҳои мустақими арзёбии самаранокии идоракунии корпоративӣ дар ташкилотҳои қарзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2.6. (саҳ.72) нишондиҳандаҳои асосии рушди ҶСК «Бонки Эсхата» давоми солҳои 2014 – 2023 таҳия шудааст. Аз натиҷаи баррасӣ ва таҳлили маълумоти ҷадвалҳои зикршуда хулосаю пешниҳодҳои илмӣ – амалӣ ва тавсияҳо бароварда шудааст.

Зербоби 2.2. (саҳ.74-88) масъалаҳои методии баҳодиҳии сифати идоракунии корпоративиро дар бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон фаро мегирад. Дар ин қисмати таҳқиқот муқаррароти Кумитаи Базел ва мавқеи илмӣ иқтисодчиёни ватанӣ: К. Шералӣ, М.У. Бобоев, Ф.А. Мирзозода (саҳ.74-75) ва иқтисодчиёни хориҷӣ: В.А. Винокуров, З.О. Гукасян, Б.А. Райзберг, З.О. Гукасян ва дигарон (саҳ.75-83) баррасӣ гардида, дар натиҷа хулосаю пешниҳодҳои асоснок бароварда шудааст. Дар ин зербоб ҳамчунин низоми нишондиҳандаҳои арзёбии сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратӣ (саҳ.82), баҳодиҳии эконометрикии идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратӣ бо муайянсозии омилҳои таъсиррасон ва маълумоти омӯрӣ (саҳ.85-88) дар шакли ҷадвалҳо ба низом дароварда шудаанд.

Дар зербоби 2.3. (саҳ.89-103) равандҳои рақамикунонии фаъолияти бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳодиҳӣ карда шудааст. Матни ин зербоб таҳқиқи амиқи рақамикунонии фаъолияти бонкҳои тиҷоратиро дар бар мегирад. Самаранокии нишондиҳандаҳои дороиҳо ва сармояи низоми бонкии як қатор кишварҳои ИДМ дар ҷадвали 2.12 (саҳ.91), афзалиятҳои татбиқи низоми хизматрасонии рақамӣ барои мизочон ва бонкҳо дар расми 2.1. (саҳ.94), амсилаи хизматрасонии бонкӣ дар расми 2.2. (саҳ.95), нишондиҳандаҳои асосии бозори қортҳои пардохтии бонкӣ дар ҷадвали 2.13 (саҳ.97), шароити мусоиди рушди рақамикунонии бонкҳои тиҷоратӣ дар расми 2.3 (саҳ.98), чораҳои муносиби рақамикунонии фаъолияти бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар расми 2.4 (расми 2.4), таъсири Кодекси рафтори корпоративӣ ба фаъолияти ташкилоти қарзӣ дар расми 3.2 (саҳ. 100) таҳия гардидаанд.

Боби сеюми диссертатсия (саҳ.104-146) таҳқиқи «Самтҳои асосии тақмили идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро дар назар дорад. Муаллифи таҳқиқот дар ин боб шароити имкониятҳоро ҷиҳати тақмили механизми идоракунии корпоративии бонкҳо дар шароити бесуботии молиявии ҷаҳонӣ омӯхта (саҳ.104-113), омилҳои ниҳодии таъмини сифати идоракунии корпоративиро дар бонкҳои тиҷоратии ватанӣ ошкору арзёбӣ кардааст (саҳ.114-127) ва ҷиҳатҳои имконпазири таҷрибаи байналмилалӣ тақмили идоракунии корпоративиро барои бонкҳои тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон дақиқ кардааст (саҳ.128-146).

Муаллиф дар зербоби 3.1 динамикаи нишондиҳандаҳои устувории молиявии низоми бонкӣ (саҳ.105), тағйирёбии сифати сандуқи қарзии низоми бонкӣ (саҳ.108), самаранокии фаъолияти бонкҳои тиҷоратӣ дар ду давра (2014-2017 (саҳ.110); 2018-2023 (саҳ.112)) бо истифодаи низоми нишондиҳандаҳо дар шакли ҷадвалҳо таҳлил кардааст. Таҳлили гузаронидашудаи муаллифи диссертатсия ба иттилооти фаъолияти БДА ҚТ «Амонатбонк», ҚСК «Ориёнбонк», ҚСК «Бонки Эсхата», ЧСП «Спитаменбонк», ЧСП «Аввалин бонки молиявии хурд» ва дигар бонкҳои тиҷоратии ҷумҳурӣ асос меёбад.

Дар зербоби 3.2 (саҳ.114-127) нуқтаи назари иқтисодчиён ба монанди Б.М. Шарипов, Т.А. Турсунова, Т.Г. Ғаниев, Н.К. Қайумов, О.И. Лаврушин ва дигарон оид ба масъалаи омилҳои институтсионалии баландбардории сифати идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратии ҷумҳурӣ мавриди баррасӣ ва муҳокима қарор дода шудааст. Аз ҷониби муаллиф омилҳои ниҳодии идоракунии корпоративӣ ошкор ва

гуруҳбандӣ карда шудааст (сах.117). Ҳамчунин ниҳодҳои ба идоракунии корпоративӣ таъсиргузор вобаста ба дараҷаи таъсиррасониашон гуруҳбандӣ карда шудаанд (сах.118). Дар сах.121 санадҳои меъёрӣ – ҳуқуқии соҳаи бонкӣ, ки бо меъёрҳои худ ба идоракунии корпоративӣ таъсир мерасонанд, оварда шудаанд. Муқаррароти алоҳидаи санадҳои мазкур дар баъзе аз саҳифаҳои диссертатсия баррасӣ гардидааст.

Зербоби 3.3 (сах.128-146) ба таҳқиқи таҷрибаи байналмилалии такмили идоракунии корпоративӣ бахшида шудааст. Ҳадафи таҳқиқот дар ин қисмати диссертатсия аз муайян ва ошкорсозии ҷиҳатҳои имконпазири татбиқи таҷрибаи хориҷӣ ҷиҳати такмили идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратии ватанӣ иборат мебошад. Муаллифи диссертатсия дар ин зербоб таҷрибаи Кумитаи Базел, Италия, Британияи Кабир, Гурҷистон, Мексика, ИМА, Аврупо, Чопон, Россия ва дигар кишварҳоро қисман ва пурра омӯхтааст ва ҷиҳатҳои алоҳидаи таҷрибаи онҳоро барои бонкҳои тиҷоратии ватанӣ тавсия кардааст. Дар ин зербоб инчунин баъзе аз ҳолатҳои бухронӣ, санадҳои меъёрии роҳандозии идоракунии корпоративӣ ва равишҳои методии пешбурди идоракунии корпоративӣ баррасӣ гардидааст.

Хулоса ва пешниҳодҳои таҳқиқот (сах.149-153) натиҷаҳои асосии илмӣ диссертатсия ва тавсияҳоро оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот дар бар мегирад. Хулосаю пешниҳодҳои муаллифи таҳқиқот аз натиҷаи иҷрои вазифаҳои дар диссертатсия муайянгардида бар меоянд ва онҳо ба ҳадафу наwgониҳо ҳамоҳанг мебошанд.

6.Эродҳо оид ба таҳқиқоти диссертатсионӣ.

1.Ба манфиати таҳқиқот мебуд, агар муаллиф дар зербоби 1.1 моҳияти идоракунии корпоративиро бо нишон додани далелҳои воқеӣ дар шакли ҷадвал таҳия мекард.

2.Таҳқиқоти диссертатсионӣ бурд мекард, агар ҷиҳатҳои мусбӣю манфии принципҳои идоракунии корпоративӣ, ки дар зербоби 1.2 оварда шудаанд, ошкор ва баррасӣ мегардид.

3.Нишондиҳандаҳое, ки вижагиҳои идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратиро ифода менамоянд, дар зербоби 1.3. дар шакли ҷадвал ва расмҳо оварда шудаанд. Лекин, хуб мешуд, агар муҳаққиқ хусусиятҳои идоракунии корпоративии бонкҳои тиҷоратиро возеҳу равшан баён мекард.

4.Муаллиф дар зербоби 2.1. татбиқи идоракунии корпоративиро дар бонкҳои тиҷоратии ватанӣ таҳлил кардааст. Аммо таҳқиқот боз ҳам мукамал мегардид, вақте ки таҳлили дар ин қисмати диссертатсия

гузаронидашуда дар асоси нишондиҳандаҳои мустақим ба роҳ монда мешуд.

5. Дар зербоби 3.2. омилҳои ниҳодии баландбардории сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратии ватанӣ дар сатҳи қаноатбахш муайян ва ошкор нагардидаанд. Муаллиф дар расми 3.1. (саҳ. 117) омилҳои мазкурро гурӯҳбандӣ кардааст, лекин таснифоти мазкур ҳама омилҳоро фаро нагирифтааст.

Ҳамин тариқ, эродҳои қайдшуда хусусияти тавсиявӣ доранд ва ба инобат гирифтани онҳо метавонанд сифати таҳқиқотро баланд бардоранд. Лекин, эродҳои мазкур дараҷаи илмӣ, эътимоднокии натиҷаҳо ва арзиши диссертатсияро коста коҳиш намедиханд. Ба инобат гирифтани тавсияҳои болозикр метавонад барои комилгардонии равишҳои методӣ, устуворгардонии ҳисобҳои таҳлили таҳқиқот ва эътимоднокии хулосаю пешниҳодҳои диссертатсия мусоидат намояд.

7. Тасдиқи натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар нашрияҳои илмӣ.

Оид ба мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ 20 адад мақолаи илмӣ нашр шудааст, ки 6 адади он дар журналҳои тақризшавандаи КОА – и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп гардидаанд. Натиҷаҳо ва ҷанбаҳои асосии кори диссертатсионии тақризшаванда дар конفرонсҳои илмӣ сатҳи байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва донишгоҳӣ давоми солҳои 2017-2024 баррасӣ ва муҳокима гардидаанд. Интишороти муаллифи таҳқиқот ба диссертатсия мутобиқ буда, мазмун ва мундариҷаи онро ифода менамоянд.

8. Мутобиқати автореферат ба муқаррароти асосии диссертатсия. Автореферати диссертатсия тибқи талаботи муқарраргардида барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050900 – Молия (6D050901 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз) таҳия шуда, мазмуни асосии таҳқиқотро инъикос менамояд ва дар он натиҷаҳои илмӣ асоснокгардида шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

9. Мутобиқати тахассуси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ дархостшаванда.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ дорои аҳаммияти баланди назариявӣю амалӣ ва навгониҳои илмӣ буда, дар сатҳи баланди илмӣю методӣ омода гардидааст ва дар он масъалаи муҳими илмӣ ҳалли худро ёфтааст.

Диссертатсияи Абдулхайров Фаҳриддин Маҳмадшоевич дар мавзуи «Ҷанбаҳои назариявӣю амалии баландбардории сифати идоракунии корпоративӣ дар бонкҳои тиҷоратӣ (дар асоси маводи

Ҷумҳурии Тоҷикистон)» ба Шиносномаи номгӯи ихтисоси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 6D050900 – Молия (6D050901 - Молия, муомилоти пулӣ ва қарз) мутобиқ буда, таҳқиқоти илмӣ баитмомрасида мебошад ва ба талаботи бандҳои 14 ва 15-и Низомномаи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯӣ мебошад. Муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмӣ аз рӯи ихтисоси дархостшаванда сазовор мебошад.

Тақризи омода намуд: номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент Икромӣ Н.Қ. дар ҷаласаи васеи кафедраи молияи муассисаи давлатии Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон муҳокима ва тасдиқ карда шудааст (протоколи №7/1 аз 06 март соли 2026).

Дар ҷаласа 11 нафар иштирок намуданд. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарafdор» - 11 нафар, «зид» - нест, «бетараф» - нест.

Раисикунанда:

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсенти
кафедраи молияи ДБССТ

Алишоев Х.Х.

Ташхисгар:

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент
мудири кафедраи молияи ДБССТ

Икромӣ Н.Қ.

Котиби ҷаласа:

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсенти
кафедраи молияи ДБССТ

Кенчаева Р.Х.

Дурустии имзои Алишоев Х.Х., Икромӣ Н.Қ., Кенчаева Р.Х.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДБССТ

Ҷураев Ш.Н.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734055, ш. Душанбе х. Борбад, 48/5. 992 (37) 234-88-02; 992 (37) 234-88-24. info@iutet.tj; <https://www.iutet.tj>;